

Geleneksel Türk Evinde Ahşabın Sanata Dönüşümü

Mualla YILDIZ*

* Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi
İstanbul, Türkiye
ORCID: 0000-0001-7360-8007
myildiz@fsm.edu.tr

Araştırma makalesi

Geliş: 07/10/2022

Son düzenleme sonrası geliş: 15/01/2023

Kabul: 17/01/2023

Yayımlanma: 31/01/2023

Öz

Anadolu Türk mimarisinde önemli bir yeri olan geleneksel evler, Türk kültürünü ve sanatını, aile yaşamını yansıtan özgün mimari yapılardır. Bunun nedeni; sistemi oluşturan fiziki çevrenin, kullanıcının aile yapısına, yaşam biçimine, sosyal-psikolojik gereksinimlerine yanıt verecek biçimde düzenlenmiş olmasıdır. Eylemlere ve fonksiyonlara göre biçimlenen mekânlar ve mekânlar arası ilişki, yapının içinden dışına doğru gelişir ve yapının dış kabuğunu oluşturur. Türk evinin plan sistemini karakterize eden bu yaklaşım; mekân organizasyonunda yer alan donatıların ilişkilerinde, tasarımında, süslemesinde, kullanılan malzeme seçiminde tüm mekânı ve yapıyı ifade eden bir tasarım ilişkisi olarak karşımıza çıkar. Genellikle mekân donatılarında kullanılan ahşap malzeme; kapı, pencere, dolap, yüklük, dönme dolap, ocak, sedir, tavan vb. unsurlar, yapı bütünü içinde ve dışında yoğun olarak kullanılmıştır. Bu kullanımda, seçilen malzemenin doğal çevre ile olan ilişkisinin yanı sıra, geçmiş yaşam biçiminin, kültür ve süsleme sanatının büyük etkileri olmuştur. Bu çalışmada kültürel miras olan Geleneksel Türk evinin mekân tasarımında yer alan donatılarda kullanılan ahşabın; form- fonksiyon- süsleme ilişkisinin ve anlayışının belli parametrelerle değerlendirilmesi ve bu tarihi belgelerin örneklerle sunumu hedeflenmiştir.

Çalışma kapsamında, 1976-1978 yıllarında Türkiye genelinde çeşitli bölgelerde yapılan saha çalışmasında elde edilen ve arşivlenen fotoğraflar, iç mekân rölöve çizimleri materyal olarak kullanılmıştır. Çalışmanın yöntemi 3 aşamadan oluşmaktadır, birinci aşamada alanyazın çalışması yapılarak Türk evinde sistemin oluşumunu etkileyen temel etkenler ve ahşabın kullanımı üzerinde durulmuş, ikinci aşamada ise 1976-1978 yıllarında saha çalışmasında arşivlenen yazılı ve görsel belgeler üzerinden ahşabın iç mekânda farklı şekillerde kullanımı örneklenmiştir. Son aşamada ise alanyazın ve saha çalışmalarından elde edilen bulgulara yer verilerek, geleneksel Türk evinde ahşap sanatının estetik ve teknik özelliklerinin önemine ve korunmasına yönelik çıkarımlarda bulunulmuştur.

Anahtar kelimeler: Ahşap, kültürel miras, mekân organizasyonu, mekân donatıları, fiziki çevre

The Transformation of Wood into Art in the Traditional Turkish House

Mualla YILDIZ*

* *Fatih Sultan Mehmet Vakif University
Istanbul, Türkiye
ORCID: 0000-0001-7360-8007
myildiz@fsm.edu.tr*

Research article

Received: 07/10/2022

Received in final revised form: 15/01/2023

Accepted: 17/01/2023

Published online: 31/01/2023

Abstract

Our traditional houses, which have an important place in Anatolian Turkish architecture, are original architectural structures that reflect Turkish culture and art, family life to us. The physical environment constituting the system is arranged in such a way as to respond to the user's family structure, lifestyle, and social and psychological needs. Spaces and the relationship between spaces, which are shaped according to actions and functions, develop from the inside of the building to the outside and form the outer shell of the building. This approach, which characterizes the planning system of the Turkish house; appears as a design relationship that expresses the whole space and structure in the relations of the equipment in the organization of the space, in the design, decoration, and selection of the materials used. Wooden material generally used in space equipment; doors, windows, cupboards, closets, revolving cabinets, stoves, sofas, ceiling, etc. elements were used extensively inside and outside the building. In this use, the relationship of the selected material with the natural environment, as well as the past lifestyle, culture, and decorative art have had great effects. In this study the space design of the Traditional Turkish House, which is our cultural heritage, the wood used in the floor fittings; is aimed to evaluate the relationship and understanding of form, function, and ornamentation with certain parameters and to present these historical documents with examples.

Within the scope of the study, photographs obtained and archived during the fieldwork carried out in various regions of Turkey (Safranbolu, Kastamonu, Erzurum, Muğla-Bodrum, Kula, Milas and Karadeniz houses) between 1976-1978 and interior survey drawings were used as materials. The method of the study consists of 2 stages, in the first stage, the main factors affecting the formation of the system in the Turkish house and the use of wood were emphasized by conducting a literature study, and in the second stage, the use of wood in different forms in the interior was exemplified through the written and visual documents archived during the fieldwork in 1976-1978. In the last stage, the findings obtained from the literature and field studies were included, and inferences were made regarding the importance and preservation of the aesthetic and technical characteristics of the wooden art in the traditional Turkish house.

Keywords: Wood, cultural heritage, space organization, equipment of interior, physical environment.

1. GİRİŞ

Geleneksel Türk konut mimarisi ile ilgili araştırma çalışmalarına yazar tarafından 1976 yılında başlanmış ve farklı iklim bölgeleri belirlenerek evlerin plan sistemleri, mekân organizasyonları, mekânda yer alan donatıların işlev-form-konstrüksiyon kapsamında incelemeleri yapılmıştır. Fotoğraf, dia çekimi, çizim çalışmaları ile yürütülen ve belgelenen araştırma, Türkiye genelini kapsayan uzun soluklu akademik bir çalışma olmuştur.

Çalışmanın sonucunda Türk Asya göçebeliği, inanç sistemi, kültür, gelenek, sanat anlayışı, iklim ve coğrafi şartlar ile biçimlenen evlerin, bölgelere göre farklı yapısal özellikler taşımalarının yanı sıra, pek çok ortak özelliğe sahip oldukları görülmüştür. Bunun nedeni; töreleri, dini inancı, aile ilişkileri birbirine yakın olan halkın, yaşadığı çevreyi bu ortak özelliklere uygun olarak düzenleme isteğidir.

1.1. Amaç ve Kapsam

Geleneksel Türk evleri, inşa edildiği dönemin kültürel izlerini taşıyan, bu kültürel izlerle mekân organizasyonları ve işlevsel donanımları karakteristik olarak biçimlenmiş özgün yapılarıdır. Kültürel envanterin en önemlilerinden olan geleneksel Türk evinde kullanıcının istek ve ihtiyaçları belli parametreler doğrultusunda sürdürülebilir ve işlevsel olarak düzenlenmiş ve gerekli yaşam konforu ile moral ortamı da sağlanmıştır.

Çalışma kapsamında geleneksel Türk evinde ahşap kullanımı iç mekân ölçeğinde ele alınmıştır. 1976 ve 1978 yılları arasında saha çalışması yapılarak arşivlenen belgeler üzerinde geleneksel Türk evlerinde ahşap malzemenin izi sürülmüş; mekâna girerken karşılaşılan bir sanat eseri görünümündeki ahşap kapı ve pencere, iç mekândaki ahşap merdiven, sedir, ahşap dolap, ocak vb. yüzeylerin mekân algısına olan etkileri ve malzeme özellikleri görseller üzerinden irdelenmiştir. Çalışmada Türkiye genelindeki farklı bölgelerde (Safranbolu, Kastamonu, Erzurum, Muğla- Bodrum, Kula, Milas ve Karadeniz evleri gibi) kültürel miras özelliği taşıyan konaklara ait farklı fotoğraflardan ve rölöve çizimlerinden, ahşabın iç mekândaki sanatsal kullanımının okuyucuya en doğru şekilde aktarılacağı görsel materyaller seçilerek yer verilmiştir.

1.2. Yöntem

Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden, günümüzde ve geleneksel kültür dokusundaki ortamların doğrudan gözlemlenmesini sağlayan saha çalışması ve alanyazın taraması yapılmıştır. Çalışmanın yöntemi 3 aşamadan oluşmaktadır. İlk olarak Türk evi, Türk evinde ahşap kullanımı, ahşap işçiliği üzerine alanyazın çalışması yapılmıştır. İkinci aşamada 1976 - 1978 yıllarında Kula, Safranbolu, Milas ve Sürmene gibi çeşitli bölgelerde yapılan saha çalışmasında elde edilen ve arşivlenen fotoğraflar, iç mekân rölöve çizimleri materyal olarak kullanılarak ahşabın malzeme olarak geleneksel konut üzerindeki örnekleri gösterilmiştir. Son aşamada ise geleneksel konutta ahşap kullanımının mekân algısına olan etkisi ve teknik özellikleri bağlamında bulgulara yer verilmiştir.

2. TÜRK EVİNDE SİSTEMİN OLUŞUMUNU ETKİLEYEN TEMEL ETKENLER VE AHŞABIN KULLANIMI

İklim, jeolojik ve topografik oluşumlar, bölge bitki örtüsü, evlerin yapımında kullanılan malzemeyi, dolayısı ile geleneksel evlerin yapı sistemini etkilemiştir. Kerpiç, taş duvarlı yapılar, ahşap ve kâgirin birlikte kullanımı, bölgelere göre farklı yapım teknikleri ile uygulanmıştır (Aksoy, 1963). Ancak, ahşabın yoğun olarak kullanıldığı Doğu ve Batı Karadeniz evlerinin

dışında farklı iklim bölgelerinde de ahşabın ağırlıklı olarak kullanıldığı görülmektedir (Eldem, 1955).

Yığma taş bir yapının kısmen cephesinde, iç mekân düzeninde, dolap, tavan, ocak, kapı, pencere vb. donanımlarda ahşap, farklı biçim, konstrüksiyon ve süsleme teknikleri ile uygulanmıştır. Uygulamaların bir bölümünde, farklı bölgelerde uygulanan ahşap mekân elemanlarının, dolap, ocak vb. aynı tarz ve süsleme anlayışı ile yapıldığı görülmektedir. Bunun nedeni, aynı usta tarafından yapılması ya da ustanın yanında yetişen bir kişi tarafından yapılmış olması olarak yorumlanabilir. Geleneksel Türk evinin mekân organizasyonunu ve yapı elemanlarının ilişkilerini, biçimlenişini, süsleme sanatını incelerken, göçebe Türklerin barınakları olan çadıra kadar uzanmak gerekir (Aksoy, 1963). Orta Asya Türk çadırını inceleyen arkeologlar, özellikle araştırmacı Joseph Strzygowski, Türk mimarlık sanatının hacim organizasyonunun, kapı, pencere gibi yapı elemanlarının biçim ve süslemelerinin esasının Orta Asya Türk çadırından geldiğini eserlerinde belirtmiştir (Strzygowski, 1947).

Yuvarlak plan üzerinde geliştirilen çadırların kapı kısımları, güneşi alan yönde açılmıştır. İskeleti kurduktan sonra, dış etkenlere karşı dayanıklı hale getirilen çadırın zemin ve duvarları halı ve kilimlerle kaplanmıştır. Özellikle çadır kapılarına, duvarlarına asılan ağır işlemeli dokumaların Türk evi kapı, dolap vb. donatılarında ağır ahşap işçiliklerinin oluşmasına, süsleme geleneğine yansıdığını söyleyebiliriz.

Konuyu evlerin mekân organizasyonunda kullanılan ahşap üzerinden değerlendirilmek istendiğinde yazının başlığında da belirtildiği gibi tüm donatıların bir sanat eseri görünümünde olduğu görülmektedir. Her ögenin kendi bütünü içindeki işlevsel boyutu, ahşap parçaların ilişkisi, bölüntüsü, yapım tekniği, süslemesi ile özenle tasarlandığı görülmektedir. Ayrıca mekânda tasarlanan dolap, ocak, pencere, kapı, gusülhane vb. elemanların boyut, biçim ve süsleme olarak kusursuz ilişkilendirildiği görülmektedir. Bugün temel tasarım eğitimlerinde anlatılmak ve aktarılmak istenen parça bütün ilişkisinin iyi bir örneği Türk evinin yapı kütle tasarımında ve mekân elemanlarının yüzey tasarım ve ilişkisinde inanılmaz bir güzellikte görülmektedir.

Türk evinde yapay hiçbir tasarım yoktur (Yıldız, 1982). Kullanılan ahşap malzeme, çevre orman ağaç türüyle ilişkilidir. Meşe, çam, karaçam, ladin gibi ağaç türleri evlerin yapım sisteminde ve yapı içi donatılarında kullanılmıştır. Ayrıca, bölge bitki örtüsünün stilize edilerek ahşap süsleme sanatında kullanıldığı da görülmektedir. Kıvrık dal motifleri, çiçek, ay çiçeği, nar vb. simgesel özellikler, kapı, tavan, dolap, ocak yüzey süslemelerinde kullanılmıştır. Sosyo-kültürel yapı ve geleneksel yaşam sonucu oluşan evlerin yapı ve kütle tasarımındaki işlevsel ve estetik değerlerin, mekân ilişkilerinde ve donanımlarında da aynı yaklaşımla devam ettiği görülmektedir (Yıldız, 1990). Kullanıcı ve tasarımcı arasında oluşan iş birliği sonucunda ortaya çıkan moral ve konfor ortamları, evde yaşayanların psikolojik ve estetik algılarını etkilemiştir. Özellikle mekânı bir moral ortam olarak ele alan tasarımcı, tasarladığı işlevsel elemanlarda ahşap malzemeyi ustalıklı kullanmış ve ince bir işçilikle süsleyerek adeta doku sanatını ahşap yüzeylere yansıtmıştır (Tosun, 1968). Kula bölgesinde yer alan evin (Beyoğlu Evi) üst kat sofa alanında yer alan merdiven babası (Şekil 1) adeta bir heykel görünümündedir. Süsleme motiflerinin, genellikle o bölgede yetişen bitki örtüsü ile ilişkisi söz konusudur. Masif ağaçtan oyularak yapılan merdiven babasında, çevrede yetişen Nar motifi simge olarak kullanılmıştır.

Şekil 1. Merdiven babası (Yıldız, 1977)

Beyoğlu Evi'nin 2. katında yer alan ve bahçeye bakan sofa alanı ile oda arasında yer alan pencere boşlukları, ahşap kasaya yerleştirilen geçme masif ahşap çubuklardan oluşmaktadır. Geçme kapak sistemi ile bütünleşen tasarımda, ahşabın beyaz duvar yüzeyindeki leke değeri keyifli bir ortam oluşturmaktadır (Şekil 2). Ailenin özel yaşam mekânı olan oda, bu pencere boşlukları ile ışık almakta, aynı zamanda odada oturanlarla sofa alanında oturanlar arasında diyalog ilişkisi sağlanmaktadır.

Şekil 2. Beyoğlu Evi sofa alanına bakan pencereler (Yıldız, 1977)

Sofa alanında yer alan, minder ve yaygıların konulduğu dolabın süslemeli kapakları, geçmeli kasa içine oturtulan ahşap tablolardan oluşmaktadır. Üzerinde masif tablaya oyularak işlenmiş ve bölgede yetişen simgesel çam ağacı motifleri yer alır (Şekil 3).

Şekil 3. Beyoğlu Evi sofa alanı dolap kapakları (Yıldız, 1977)

Beyoğlu Evi'nin sofa alanında uygulanan ahşap tavanlar ağır işlemelidir (Şekil 4). Süslemeli çitalar, kalın ahşap profillerle çevrili düz ahşap kaplama zemin üzerine monte edilmiştir.

Şekil 4. Beyoğlu Evi ahşap tavan işlemleri (Yıldız, 1977)

Farklı kotlarda oluşan sofa taban alanı ile tavan bölüntüleri son derece uyumludur (Şekil 5). Zemine serilen halı ve kilim motiflerini dengeler biçimde tavan göbek bölümleri vardır. Ortak kullanım alanı olan sofa; kapı, tavan, pencere, dolap kapaklarının tasarımı ve süslemeleri, ahşabın dengeli kullanımı ile ev halkına estetik bir moral ortamı sunmaktadır.

Şekil 5. Beyoğlu Evi sofa alanı ve sofa alanından odalara giriş kapıları (Yıldız, 1977)

Sofa alanından odalara girişte bir tablo görünümünde yer alan süslemeli kapılar, hiyerarşik bir ilişki içindedir. Kapıya yüklenen simgesel anlam, kapının boyutu ve süslemesi ile kendisini ifade eder. Büyük olan başoda kapısındaki özenli işçilik, mekânın içinde yer alan dolap, tavan vb. donanımlarda da aynı özenle devam etmektedir (Şekil 5).

Kapıların alınlık bölümleri, işçiliği ve süslemeleri ile özellik taşımaktadır. Geometrik süslemeli alınlığın alt kısmında yer alan demir kasnak, iri başlı demir çivilerle ahşaba monte edilmiştir. Kendinden avadanlı ahşap kapı kanatları birbirine geçmeli kayıtlardan oluşmuştur. Kayıtların arasında ayna tabir edilen bölümler çiçek motifleri ile süslenmiştir (Şekil 7).

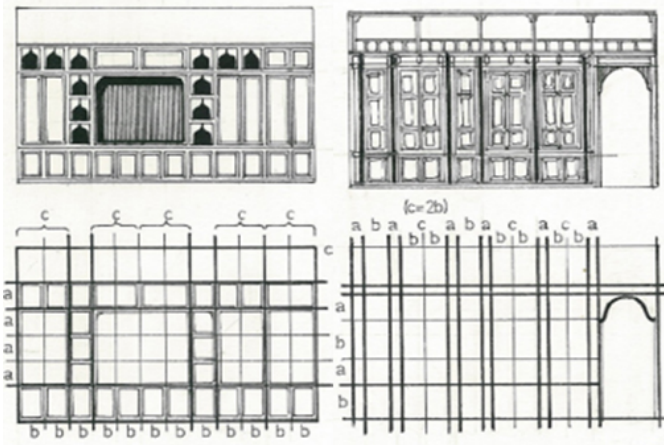
Şekil 7. Beyoğlu Evi kapı alınlıkları (Yıldız, 1977)

İslami inanış, gelenek ve görenekler, bu evlerde özellikli donanımların oluşmasına neden olmuştur. Geniş programlı evlerde Haremlik bölümünde bulunan aş odası ile selamlık bölümleri arasında yer alan duvarda tasarlanan ahşap dönme dolap (Şekil 8), kadının mahremiyeti nedeni ile oluşturulmuştur.

Şekil 8. Beyoğlu Evi ahşap dönme dolap (Yıldız, 1977)

Türk evi bir sistemler bütünüdür. Bu sistem ilişkisi, yapının dış kabuğundan mekânlar arası ilişkiye ve tüm donatıların yüzey tasarımında kendini ifade etmektedir (Şekil 9).

Şekil 9. Beyoğlu Evi yüzeylerde birim sistem ilişkileri (Yıldız, 1978)

Beyoğlu Evi dolap yüzeyinde, kullanım doğrultusunda oluşan dolu-boş ilişkisi belli bir birim sistemle çözümlenmiştir (Şekil 10). Türk evinin karakteristik özelliği olan, sofa ve oda yüzeylerinde uygulanan sergen; mekân öğelerini disipline eden bir sınır olarak yüzeylerde yer alır. Kapı, pencere, dolap, ocak, gusülhane vb. donatılar, bu ahşap sınırın altında işlevsel ve estetik ilişki içindedir.

Şekil 10. Beyoğlu Evi oda cepheleri (Yıldız, 1977)

Kula'da Kömür Evi olarak anılan bir başka evin sofa alanı Beyoğlu Evi'ne benzer özelliktedir. Ağır işlemeli ahşap kapılar alınlık kısımları ile ihtişamlı bir görüntü sunar (Şekil 11).

Şekil 11. Kula Kömür Evi sofa alanı (Yıldız, 1977)

Odaların bir başka özelliği olan Gusülhane, dolabın içinde gizlenmiş yıkanma yeridir. Ağır kapak süslemesi ve yanındaki elemanlarla uyum içinde, duvar yüzeyinde yer alır (Şekil 12). Kula Kömür evinde, başodada yer alan ahşap ocak davlumbazı (Şekil 12), bombeli yatay kayıtların arasına aplike edilmiş ahşap oyma parçalardan oluşmaktadır. Duvar yüzeyinde rölyef çalışması görünümünde, sanat eseri güzelliğinde ve işlevsel özelliği ile yerini almıştır.

Şekil 12. Kula Kömür Evi dolaba gizlenmiş gusülhane alanı ve ahşap davlumbaz (Yıldız, 1977)

Milas bölgesinde yer alan evin ahşap kapıları ile mekânda yer alan dolap yüzeyi arasında dengeli bir biçim ve süsleme ilişkisi vardır. Kapının ve dolabın alınlık kısmı bölge üretimi olan ay çiçek motifleri ve bitki dalları ile süslenmiştir. Malzeme olarak genellikle çam ve ladin ağacı kullanılmıştır (Şekil 13).

Şekil 13. Milas Evi ahşap kapı pervazları (Yıldız, 1977)

Türk evinin bir başka karakteristik uygulaması, çivit mavisi denilen doğal boyanın duvar yüzeylerinde kullanılmasıdır (Şekil 14). Özellikle Kula, Milas Evleri'nin cephelerinde ve mekânlarında kullanılan, bölgeden elde edilen toprak boya ahşap donanımların arkasında inanılmaz güzellikte bir fon oluşturmaktadır. Ağır süslemeli oda tavanı, ters tekne tavan tabir edilen düzende tasarlanmıştır. Taban halısı karakterinde tavana uygulanan tavan, sedirde uzanan kişi için, seyrettiği bir tablo görünümündedir. Bordür şeklinde düzenlenen el oyması çiçek motifleri aynı düzende kapı ve dolap alınlık bölümlerinde de uygulanmıştır (Şekil 14).

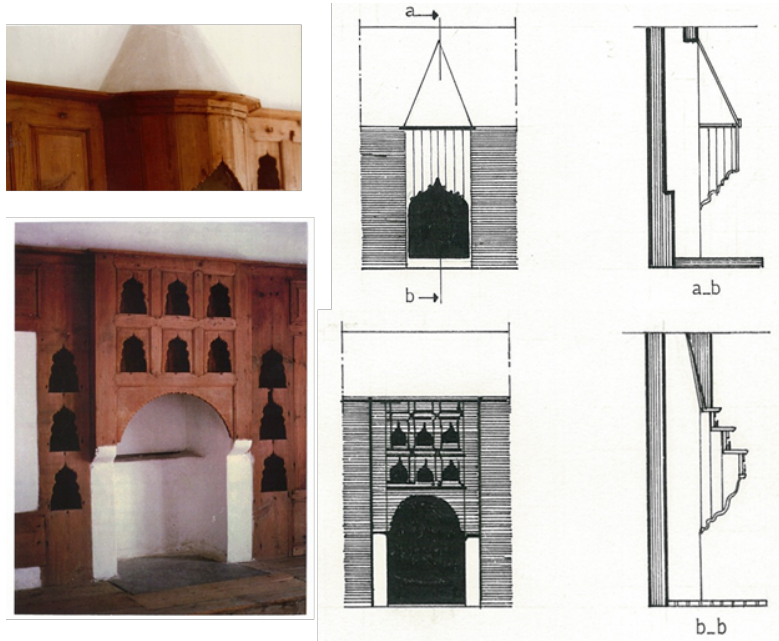
Şekil 14. Çivit mavisinin duvar yüzeyinde kullanımı ve el işçiliği (Yıldız, 1977)

Evlerin başoda giriş kapılarından, sahanlık ve pabuçluk denilen alana girilir. Daraba denilen bölücü dolapla asıl kullanım mekânına geçilir. Malzeme olarak dolap kapaklarında kızılçam kullanılmıştır. Darabanın yalın ahşap işçiliği ile uygulandığı bu örnekte sofa alanından odaya giriş kapısı pahlı bir yüzeyde yer alır. Odanın mahremiyetinin sağlanması, hava sirkülasyonunun engellenmesi ve ayakkabıların burada çıkartılıyor olması nedeni ile antre işlevi taşıyan bu bölüm, ailenin müstakil yaşam alanını daha özel bir mekân haline getirmektedir (Şekil 15).

Şekil 15. Safranbolu yöresinde bulunan Emir Hocazade Ahmet Bey Evi ve aynı yörede yer alan Asmazlar Bağ Evi (Yıldız, 1977)

Safranbolu'da yer alan Asmazlar Evi'nin başodasında yer alan ocak-dolap ilişkisinde ahşap dolap, tasarımı ve beyaz boyalı ocak formu ile bir tablo görünümünde duvar yüzeyinde yer alır. Yüzeylerin, dolu boş dengesi ve birim sistem uygulaması ile son derece doğru ve dengeli tasarlanmış olduğu görülür. Yan odada yer alan ocakta (Şekil 16), farklı bir yüzey tasarımı uygulanmıştır.

Şekil 16. Ocaklar ve teknik çizimleri (Yıldız, 1977)

Karadeniz Sürmene'de yer alan Memiş Ağa Konağı, bir savunma yapısıdır. İki katlı yapının üst katı ailenin yaşam alanıdır. Üst kat çıkışında uygulanan merdiven korkulukları (Şekil 17), kıvrık dal motifleri ile süslenen ve yan yana monte edilen ahşap kayıtların üzerine, aynı kasa içine oturtulan masif ahşap oyma tabladan oluşmaktadır. Başodada yer alan ağır işlemeli tavan, makalede incelenmiş olan hiçbir Türk evinde karşılaşılmayan bir düzende kurgulanmıştır. Ahşap tavan sistemi işlevi, tasarımı ve süslemesi ile oldukça değişiktir. Çiçek motifleri ve süslemeli çıtaların oluşturduğu yüzeylerin ortasında ahşap fişek motifleri yer alır.

Tavanın ortasında yer alan ahşap göbek kısmı hareketlidir. Manuel hareket ettirilir ve eğimli yiv üzerinde uzun bir süre dönerek odada pervane görevi yapar (Şekil 17).

Şekil 17. Memiş Ağa Konağı merdiven korkulukları ve ahşap tavan (Yıldız, 1977)

3. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Yapıldıkları dönemin sosyo-kültürel yapısı, örf ve ananeleri, dini inanışları ile biçimlenen geleneksel evler mimari yapılarının yansira mekân organizasyonları ve mekânlarda yer alan işlevsel donanımların tasarımı ve süslemeleri ile başarılı sonuçlara ulaşmış özgün yapılarıdır. Bu başarıda kişilerin çevrelerini kullanım alışkanlıklarının belli parametreler doğrultusunda düzenlenmiş olması ve tasarlanan çevre ile onlara, gerekli yaşam konforunun yansira moral ortamının sağlanması etkilidir.

Kişi mekâna girerken onu içeriye davet eden özenli bir kapıyla karşılaşır. Sedirinde ya da yerde oturur, çevresini izler. Özenle tasarlanmış ahşap dolap, ocak vb. yüzeyler bir sanat eseri görünümündedir. Seyreder, keyif alır. Sedirinde uzanır, tavanı seyreder ve hayale dalar. O yüzey, o mekân ona aittir, onun geçmişi, geleceğidir...Topluma ve insana saygıyı sembolize eden, değerli kültür varlıkları olan evler, içinde barındırdıkları sanat eserleri ile yok olmaktadır. Bu çalışmada sunulmuş olunan eserlerin büyük bir bölümü yok olmuş ya da aslından uzak restore edilmiştir. Yeni hayatlarında; masa, paravan, tablo ya da farklı yoz uygulamalarla karşımıza çıkan, kimliğini kaybetmiş bu değerli kültür mirasları maalesef talan edilmiş durumdadır. Geleceğini geçmiş değerlerinin üzerine inşa edemeyen toplumlarda; mimaride, iç mimaride, sanatta, zanaatta yozlaşma başlayacak ve geleceğe emanet edilecek hiçbir değer kalmayacaktır.

Bilgilendirme / Teşekkür

Bu çalışma yazar tarafından Gelenekten Geleceğe Konferansı- Mimaride Ahşap konferansında sunulan bildiri çalışmasından üretilmiştir.

Makalede kullanılan şekiller ve çizelgeler belirtilen yazar tarafından, belirtilen tarihte üretilmiştir.

Çıkar Çatışması Bildirimi ve Sorumluluk Bildirimi

Bu makalede araştırma ve yayın etiğine uyulmuştur, olası bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Makalede belirtilen tüm görüş ve düşünceler yazarların sorumluluğundadır, bu konuda derginin sorumluluğu bulunmamaktadır.

Makalede yer alan görsellerin kullanımına dair yasal izinlerin alınması yazarların sorumluluğundadır, bu konuda derginin sorumluluğu bulunmamaktadır.

Yazar Katkı Bildirimi

Araştırmanın tümü Mualla YILDIZ tarafından yürütülmüştür.

KAYNAKLAR

Kitap

- AKSOY, E., 1963. *Orta mekân, Türk sivil mimarisinde temel kuruluş prensibi*. İstanbul: Mimarlık ve Sanat.
- ELDEM, S. H., 1955. *Türk evi plan tipleri*. İstanbul: İTÜ Yayınları.
- TOSUN, Y., 1968. *Milli mimarimizde Kula evleri*. İzmir: Ticaret Matbaacılık.
- STRZYGOWSKİ, J., 1947. *Eski Türk sanatı ve Avrupa'ya etkisi*. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

Tez

- YILDIZ, M., 1982. *Geleneksel Türk konut mimarisinde mekân tasarımı*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi.
- YILDIZ, M., 1990. *Türk evinde sistemin bölgelere göre tanımı*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Marmara Üniversitesi.

Arşiv belgeleri

- YILDIZ, M., 1977. *Merdiven babası*. [fotoğraf] Mualla Yıldız Kişisel Arşivi, Manisa.
- YILDIZ, M., 1977. *Beyoğlu Evi sofa alanına bakan pencereler*. [fotoğraf] Mualla Yıldız Kişisel Arşivi, İstanbul.
- YILDIZ, M., 1977. *Beyoğlu Evi sofa alanı dolap kapakları*. [fotoğraf] Mualla Yıldız Kişisel Arşivi, İstanbul.
- YILDIZ, M., 1977. *Beyoğlu Evi ahşap tavan işlemleri*. [fotoğraf] Mualla Yıldız Kişisel Arşivi, İstanbul.
- YILDIZ, M., 1977. *Beyoğlu Evi sofa alanı*. [fotoğraf] Mualla Yıldız Kişisel Arşivi, İstanbul.
- YILDIZ, M., 1977. *Beyoğlu Evi sofa alanından odalara giriş kapıları*. [fotoğraf] Mualla Yıldız Kişisel Arşivi, İstanbul.
- YILDIZ, M., 1977. *Beyoğlu Evi kapı alınlıkları*. [fotoğraf] Mualla Yıldız Kişisel Arşivi, İstanbul.
- YILDIZ, M., 1977. *Beyoğlu Evi ahşap dönme dolap*. [fotoğraf] Mualla Yıldız Kişisel Arşivi, İstanbul.
- YILDIZ, M., 1977. *Beyoğlu Evi oda cepheleeri*. [fotoğraf] Mualla Yıldız Kişisel Arşivi, İstanbul.
- YILDIZ, M., 1977. *Kula Kömür Evi sofa alanı*. [fotoğraf] Mualla Yıldız Kişisel Arşivi, Manisa.
- YILDIZ, M., 1977. *Kula Kömür Evi dolaba gizlenmiş gusülhane alanı*. [fotoğraf] Mualla Yıldız Kişisel Arşivi, Manisa.
- YILDIZ, M., 1977. *Kula Kömür Evi ahşap davlumbaz*. [fotoğraf] Mualla Yıldız Kişisel Arşivi, Manisa.
- YILDIZ, M., 1977. *Milas Evi ahşap kapı pervazları*. [fotoğraf] Mualla Yıldız Kişisel Arşivi, Muğla.
- YILDIZ, M., 1977. *Çivit mavisinin duvar yüzeyinde kullanımı ve el işçiliği*. [fotoğraf] Mualla Yıldız Kişisel Arşivi, Manisa.

- YILDIZ, M., 1977. *Safranbolu yöresinde bulunan Emir Hoca zade Ahmet Bey Evi ve aynı yörede yer alan Asmazlar Bağ Evi*. [fotoğraf] Mualla Yıldız Kişisel Arşivi, Karabük.
- YILDIZ, M., 1977. *Ocaklar ve teknik çizimleri*. [fotoğraf] Mualla Yıldız Kişisel Arşivi, Karabük.
- YILDIZ, M., 1977. *Memiş Ağa Konağı merdiven korkulukları ve ahşap tavan*. [fotoğraf] Mualla Yıldız Kişisel Arşivi, Trabzon.
- YILDIZ, M., 1978. *Beyoğlu Evi yüzeylerde birim sistem ilişkileri*. [fotoğraf] Mualla Yıldız Kişisel Arşivi, İstanbul.

Biyografi

Prof.Dr. Mualla YILDIZ

Prof. Dr Yıldız, 1972 yılında Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi İç Mimarlık Bölümünden mezun olmuştur. 1982 yılında Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi İç Mimarlık Bölümünde “Geleneksel Türk Konut Mimarisinde Hacim” başlıklı yüksek lisans tezi ile “yüksek iç mimar” unvanı kazanmıştır. 1990 yılında Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesinde “Türk Evinde Sistemin Bölgelere Göre Tanımı” başlıklı doktora tezini tamamlayarak Doktor unvanı almıştır. 1982-1988 yılları arasında Marmara Üniversitesinde Doktor Öğretim Üyesi, 1988-1996 yılları arasında Doçent Doktor, 1996-2014 yılları arasında Profesör Doktor olarak öğretim üyeliği yapmıştır. 2014 yılı itibari ile Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Mimarlık ve Tasarım Fakültesi İç Mimarlık Bölümünde akademik görevine devam etmektedir. Profesör Dr. Mualla Yıldız'ın İç Mimarlık alanında birçok araştırma makalesi, ulusal ve uluslararası bildirisi, yürütücülüğü yaptığı sanat ve tasarım etkinlikleri, danışmanlığında tamamlanan yüksek lisans ve doktora tezleri bulunmaktadır.

İdari Görevleri:

Yönetim Kurulu Üyeliği, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, Rektörlük, (2019-...)

Fakülte Kurulu Üyeliği, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, Mimarlık ve Tasarım Fakültesi, (2014-...)

Fakülte Yönetim Kurulu Üyeliği, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, Mimarlık ve Tasarım Fakültesi, (2014-...)

Bölüm Başkanı Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, Mimarlık ve Tasarım Fakültesi, İç Mimarlık Bölümü, (2014-2018)

Anabilim Dalı Başkanı, Marmara Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, İç Mimarlık Bölümü, İç Mimarlık Ana sanat Dalı (1990-2014)